

ZÁMEK ZELENÁ HORA

Vlastník: obec Klášter
Klášter 70, 335 01 Nepomuk

ZÁMĚR OBNOVY A VYUŽITÍ

Ing. arch. Jan Soukup
ATELIER SOUKUP OPL ŠVEHLA s. r. o.
Klatovská tř. 11, 301 00 Plzeň
www.atelier-soukup.cz

leden 2020

HISTORIE

Zámek na Zelené Hoře u Nepomuku je stavba, která díky své poloze na výrazném kopci dominuje krajině Nepomucka. Jeho vznik je vázán na cisterciácký klášter Pomuk, jenž byl situován u paty kopce a v jehož troskách vznikla dnešní obec Klášter. Již ve 13. století stál na vrcholku kostel Nanebevzetí Panny Marie a během 14. století zde vznikl klášterní hrad. Po zničení kláštera husity v roce 1420 byl majetek kláštera zastaven či rovnou rozchvácen sousedními šlechtici. Hrad, který se postupně změnil v renesanční a barokní zámek vlastnili nejdéle Šternberkové, později Colloredo Mansfeldové a Auersperkové. Od 50. let 20. století zámek sloužil jako kasárna pro technické prapory.

Dějiny zámku jsou svázány s ustavením Zelenohorské jednoty v roce 1465 namířené proti Jiřímu z Poděbrad. V roce 1817 zde byl nalezen Zelenohorský rukopis, který měl význam pro české národní uvědomění. Pro zdejší působení technických praporů je zámek spojován s historií PTP jako represivního nástroje komunistického režimu. Není náhodou, že zde byl natočen film Černí baroni.

V roce 1992 se stala vlastníkem zámku obec Klášter. Následně byl zámek pronajat zahraničním firmám, které měly záměr zřídit v zámku hotel a společenské zařízení. Tyto záměry však nebyly naplněny a celé břímě starosti o velký areál zůstal na obci s 200 obyvateli. Obec v zámku organizuje opravy, které však nestačí na jeho obnovu. Příležitostně je zámek otevírán veřejnosti a konají se zde společenské akce.

POPIS ZÁMKU

Areál zámku na vrcholu kopce se skládá z vlastní zámecké budovy, koníren, kostela, garáží a purkrabství s bránou a věží.

Zámek je tříkřídlá budova s nádvořím, které je terasou, otevřenou do krajiny. V severovýchodním koutu nádvoří stojí věž. Zámecká budova má 4 nadzemní podlaží a částečný suterén. Nalézá se zde cca **120 místností o celkové podlahové ploše 4 580m²**. Fasády jsou jednoduché, místně jsou zřetelná renesanční sgrafita. V interiéru zámku se nachází kaple sv. Antonína, divadelní sál a několik reprezentativních místností.

Lze konstatovat, že stav zámku nevykazuje podstatné závady. Díky své poloze na vrcholu skalnatého kopce netrpí vlhkostí a statickými poruchami. Některé místnosti v 1. patře mají dosud historickou výzdobu, i sál s nástrojnou malbu, byť poškozenou nešetřeným přepříčkováním.

Vedlejší budovy na ploše před zámeckou budovou jsou v horším technickém stavu, kromě překvapivě velkého kostela s podlahovou plochou 420m². Vedle stojící bývalé konírny jsou dvoupodlažní o podlahové ploše 525m². Purkrabství s garážemi má podlahovou plochu 257m².

ZÁMĚRY NA VYUŽITÍ ZÁMKU

Zámek již v současnosti přitahuje návštěvníky. Při každém jeho otevření je bohatě navštíven stovkami lidí, i když interiéry nejsou dosud opravovány a hostí jen skromné expozice a výstavy. Ale bohatá historie zámku a prostorové možnosti dávají mnoho impulsů pro jeho využití, které je podmínkou pro další zachování této významné stavby a krajinné dominanty s hodnotou symbolu.

Část původního vybavení interiérů zámku se zachovala v depozitářích jiných západočeských zámků. Vlastník má přehled o cca 1000 položek zámeckého mobiliáře, z nichž většinu lze vrátit do prostor, které se pro zachovalost hodí pro **zámeckou expozici**. Takové prostory se nacházejí v 1. patře zámku, jedná se o patnáct místností.

Expozice Zelenohorského rukopisu, který byl na zámku nalezen. Tato expozice je již v zámku zřízena v přízemí, v jihozápadní části jižního křídla. Je potřebné ji modernizovat, aby její působení bylo na úrovni současného výstavnictví. Snahou bude získání faksimile rukopisu a její zařazení do expozice. Dále budou navazovat další **historické expozice** o dějinách místa a cisterciáckého kláštera a na téma Jednoty zelenohorské.

Archiv a expozice malíře Jiřího Wintera Neprakty. Rodina Winterova nabídla zámku Zelená Hora umělcovy kresby a antropologické sbírky včetně archivu k uchování a presentaci v zámku. Neprakta ilustroval i knihu Černí baroni. Využití této velkorysé nabídky by nepochybně zvýšilo přitažlivost zámku pro návštěvníky. Vhodné prostory se nalézají ve 2. patře zámku.

Muzeum totality v Západních Čechách. Zámek symbolizuje také tuto etapu naší historie. Muzeum by se mělo věnovat projevům totalitního tlaku komunistického režimu proti vlastním obyvatelům. Pro Západní Čechy to bylo zřízení Železné opony a pohraničního vojska. Vytvoření „země nikoho“ z kvetoucích oblastí poblíž hranic. Expozice se bude věnovat TP a PTP, jako převýchovného institutu pro muže v ozbrojených silách, kterým režim nedůvěřoval a využíval je pro těžkou práci a volnou manipulaci. V západních Čechách byl také větší počet táborů nucených prací, které změnily životy nejen lidem v nemilosti, ale i životy v místech své lokalizace. Budou zde presentovaná i další témata, zejména ta, která jsou spojena se Západními Čechami, jako např. první vystoupení proti komunistickému režimu v červnu 1953 při měnové reformě v Plzni. Na vzniku expozice by spolupracovaly organizace jako Post Bellum a Paměť národa.

Nejvyšší 3. patro bude sloužit pro **sezonní výstavy**, nejen regionálních umělců a témat.

Budovy na předzámčí budou využity jako informační centrum zámku a pro vedení správy zámku.

Předpokládané náklady na obnovu zámeckého areálu budou (bez DPH) 450 mil. Kč

Na projektu obnovy se budou podílet obec Klášter, město Nepomuk a Mikroregion Nepomucko.